

הזכרתך

לקט מאמרים שנתפרסמו במשך השנים בנושא הצניעות

אייר תשס"ו ג'ליון מס' 1

רוב המאמרים מלוקטים מקבצים "הצנע לכת" ו"צפיה" שיוזל ע"י ארגון "משמרת החיים".

לתגובות, תרומות וסיוע בהפצת העלון, ניתן לפנות למערכת "הזכרתך" ת.ד. 57375 ירושלים.

דבר המערכת

בשם ה' נעשה ונצליח, השיר והשבח לחי העולמים שזיכנו לה'וי' עלן זה. משרת העלון היא לעורר לצניעות הנשים מבין משפחות האברכים ובני התורה.

להאבינו, מצב הצניעות בציבור החרדי נמצא כיום בשפל נורא ואיום אשר כמיהו לא היה מעולם. אצל רבים טובים שורת הפקרות מוחלטת בתחום זה. אצל רבות מנשות החרדים לדבר ה' כמעט ואין ניכר רגש הצניעות שאמור להתחזק כל בתי ישראל בבלבושה והופעתה.

ומאידך, הרגישות בכלל הציבור לנושא זה גם היא כמעט ונעלמה כליל, אברכים צעירים אינם מסוגלים להבין מה רוצים מהם, מה לא טוב בלבוש נשותיהם ולא זו בלבד, אלא שהמסה להניע ולעורר על הנושא בציבור חניכי הישיבות, נתקל בחשדנות וחילול, ונתפס כמי שאינו שייך לציבור בני התורה אלא מושפע מחוגים חורמים אחרים, עד שכמעט ונעשה אצלנו נושא זה "מחוץ לתחום", ואין פוצה פה ומצפצף, יש פתח ויש וצאת ואין צווחה ברחובותינו. (אין כוונתנו לקטור ח"ו אלא להעמיד את הציבור על חומרת המצב).

כל זאת, למרות הצרות הנוראות הפוקדות את הציבור החרדי בכלל ואת בני התורה בפרט. מטיבה אברכים צעירים ונשים צעירות הגיעו לדאבונו לממדים מבהילים אשר עליהם לזנוע כל לב, מגיפת המחלה הנוראה משתוללת במלא עזה ועיני ראות וכולת ואין מושיע. וכבר העידה התורה שצרות ואסונות הם וצואה של חוסר צניעות וכאמרא הכתוב "כי ה' אלוךך מתחלך בקרב מחניך להצילך... ולא יראה כך ערות דבר ושב מאחרייך". וכן הורגנו רבותינו גדולי הדורות, כמו שהעיד החתן סופר ששמע מפי קדשו של החת"ס ז"ע"א (הרב משה יצחק טייטלבוים ז"ל): "זה שהגלות האחרון גרוע משאר גלויות... בצרות גדולות, ואין לך יום שאין קללתו מרובה מחבירו, מפני שבשאר הגלויות לא היה פריצות אצל נשים, לא כן עתה בצונותינו הרבים שכיח הפריצות אצל נשים אשר הוא גרוע מכל העצירות שבאברה". וכן יודעים דברי מרן החפץ חיים ז"ע"א במכתבו משנת תרפ"ו ש' על הצרות שהיו בזמנו ז"ל: "ואמרתי שיעקר סיבת החרב, שאנו מרחיקים בעצמנו את הקב"ה מאתנו... הרי ביאר לנו הכתוב מפורש שדברים קדושים הוא מתחלך בינינו להצילנו מכל רע, אבל אם יראה בנו ערות דבר, הוא שב מאחרינו, ומימלא יחילו עלינו כל הסיבות חס ושלום". וכן זעק בעל האמרי אמת מגור בכסיה הגדולה הראשונה של אגו"י "איך כל מתפוצץ לבו של יהודי מפחד של העונש הגדול הנוכח בפסוק י'שב מאחרייך".

לאור זאת, עלינו להודיעו עלה אחרת מאימת האחריות הרובצת עלינו, וכי מי הוא האחראי לכל האסונות והצרות בעצמנו השותקים לנשותינו ובנותינו ההולכות במלבושים ופאות הנוגדות את ררכי הצניעות? הלא קול דמי אחינו ודעיקס אלינו מן האדמה לאמור "אתם אשמים בקיצורי ימינו ושנותינו", מאות החולים רח"ל ונכבשם וזעק אילמת ממיטת חוליים: "עשו ככל יכולתכם לפרואתנו! כידיכם לקרוע גזר דינונו! כיצד נוכל להתעלם? הלא אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשם בחתונתם אלינו ולא שמענו. היש לך אכזריות גדולה מזה? אם נשאר ארשיים ולא נאזרו מתנינים ונכסס עצות להתיקן המצב, מי יודע אילו גזירות עוד נבנונו לנו ח"ו? האם אמר הכתוב 'אתם באלה לא תוטרדו לוי והלכתם עמי קרי והלכתי אני אני עמכם בחמת קרי...' ויודעים דברי הרמב"ם בירוש ה"ל בענין ז"ל: "ודבר זה מררכי השמות הוא, שבזמן שתבוא צרה ויועיק עליה יריעו, ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להם, ככתוב עונותיכם הטו וגו', וזה הוא שגור להם להסיר הצרה מעליהם. אבל אם לא יועיק ולא יריעו, אלא יעמרו את ריבם ויראו זה ממהנה העולם ארע לנו וצרה זו נקרה נקיה, הרי זו דרך אכזריות, וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים ותוקשי הצרה צרות אחרות..."

הן אמנו, שבכתינו ספר ובסמינריו וכן באסיפות וכנסים לנשים מעוררים על כך רבות, אבל בכל זאת אין השינוי ניכר בשטח. ולכאן סיבת הדבר היא שפוף סוף עיני הבת נשואות לאביה ועיני האשה לבעלה, ואם הן אינן שומעות מהם לא בקיאות על בגדיהן ופאיותיהן, אינן רואות כל צורך לשנות את לבושן, שהרי אם הדבר עובר בשתיקה כנראה שבגד זה צנוע הוא ופאה זו מהודרת היא, ועכ"פ אי"ז נורא ללכת בה. מסיבה זו גם הכללים שידעו בהיותן בסמינר נתפסים

הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל - משנת רבי אהרן ח"ג קסא
"זמקום פה עמדי לעורר על ענין מכאוב ומבהיל שטועים בו רבים. כי למרות כל מה שנתכאר לעיל בגודל ענין הפצת קיום מצוה זו בכל ישראל, יש רבים הנמנעים מלדבר בזה מטעמי צניעות.
שמו שמים! בדרך פרוץ וירוד בכל הענינים בהלבשה, במרחצאות, ובריקודים וכו' כריש גלי ולא יתבוששו, ולדבר בעניני קדושה וצניעות זהו נגד הצניעות! היש לך הטעיית היצר גדולה מזה!
חיוב מוחלט הוא לדבר בזה בפרהסיא בין מהבימה בין בשיעורים לחבורות ועם יחידים בכל מיני הסברה!"

הגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל - פחד יצחק אגרת מט עמ" פ
"זועת הפריצות המשתוללת לעיננו היום... כל עצמה אינה אלא מרד בעיקרי האמונה המנוחים ביסודה של הצניעות...
ואם באנו להפעיל את כוחות ההתנגדות לפריצות זו, אי אפשר להסתפק בלשונות של תוכחה ומוסר... אלא עלינו להשמיש על הנושאים הללו דברי תורה בהלכות דעות וחובות הלבבות בסוגיא זו ודקא".

הגה"צ רבי אליהו לאפיא זצ"ל - שביבי לב רלב, לב אליהו ג רמא
"בזמן נכפה נעשה האירי מושפם בחידקים של המחלה, דבר מסוכן המאפשר אפילו לאדם הבריא והחזק להדבק בה...
בדרגות פוצה המגפה של הפקרות ופריצות ברחוב, כל אדם צריך לפחד - שמא נפגע גם הוא ח"ו במחלה איומה זו...
ענין הצניעות כשהוא נעשה הפקר... וכידוע בית דין של מעלה מרקדים ביותר על דבר שהעולם נוהגים בו הפקרות...
ולא כמו שסוים ואומרים "לעולמא אחים אני צדיק בזה"
לא כן הדבר! אלא אדרבה, כל עבירה שנעשית בפריקת עול ובפרהסיא, קדוק דרין עליה הוא הרבה יותר מעבירה אחרת..."

מרן החפץ חיים יע"א - במכתבו משנת תרפ"ד
"על כן מוטל חוב על כל איש ואיש מאיתנו, לכבות את האש הנוראה הזו ולהקין בביתו שיהא הכל עשוי כדרך ישראל ויהנהגו בפריצות ח"ו.
ובמיוחד מוטל החוב על הרבנים ועל כל החרדים לדבר ה' שבכל עיר ועיר, לדרוש ברבים על גודל הענין הזה, הנוגע לקיומנו והצלחתנו, בגוף ובנפש, בזה ובכא".

אצלן כללית הסמינר ולא כללית התורה והיהדות.
וע"כ החיווק בענין הצניעות מוטל עלינו האברכים. אנו חייבים להחזיר לעצמנו את נתיצות הענין וחשיבותו, ואי יש לקוות שיתנה המצב העגום.
והנה כבשך הענין נתפסונו בעתונות החרדית ובעוד מקומות הרבה מאמרים שנפלאים בענין הצניעות וכן דרשות והוראות מגדולי הדור. רבים מהם נתפרסמו בקובץ חינוכי הצנע לכת ובגליונות צופיה שיצאו לאור ע"י ארגון משמרת החיים. דא נקא שקבצים אלו אינם מצויים ביד כל אחד והציבור אינו מודע דיו למאמרים אלו ולדעת גדולי התורה והוראותם בענינים אלו.

אשר ע"כ נתעוררנו בע"ה להר"ל עלן זה אשר ילקט ממאמרים אלו מעט מעט בכל פעם בתקווה שיעי"ו יחדרו הדברים לתודעת הציבור ויפעלו את פועלתם הראויה. (תדירות הופעת העלון והפצתו תלויה בסיוע הציבור).
והרינו לגלות דעתנו בזה שאין כוונתנו בזה אלא להרבות כבוד שמים, ולא לשום מטרה אחרת.

קטעים מתוך הספר "עלינו לשבח" (דברים א' ע"ב תקנא)

מנסים להפסיק לצרות הנוראות, ושוכחים את העיקר: ולא יראה כך ערות דבר, ושב מאחריך

מביחל.

ר' שלמה-זלמן, זכר צדיק לברכה, עם כל האהבת-ישראל ששפעה בו, עם כל היחס החמים והלכבי שגילה לתומכים, ער-שואה-עצמו גדול את התומה הזו בביתו, לא להתחשב הפעם בכושם דבר, ומשוכחין שהכלל חובשת פאת לא הכי-צנועה, נער בה לפני התנה הטרם, והזהירה לא לחבוש את הפאה הזו יותר - - - ר' שלמה זלמן ארץ לנכון לעשות מה ששקך, כדי לתנן את הכלל היחומה הזו, ולגרום לה לאישר ולשמחה אמיתית במישור כל חייה.

וכי מה יש להתבייש

וכי אנתו צריכים להתבייש בנוזר הצניעות שלנו? ! מה הבושה הזאת? ! הבעיות מתחילות כבר בגיל צעיר, כאשר ילדות מתלבשות בבגדים שאינם תואמים את כללי הצניעות, ואומרות 'אמא, גם החברה הטובה שלי הולכת בבגדים שכאלו, אז למה שרק אני אראה כמי שהולכת בבגדים מיושנים, שאינם מתאימים לאופנה החדשה; וגם תבד דודה הולכת כך, וגם הדודה בעצמה...'
ומה צריך להשיב לה? וכי וכן אם תראי את חברתך הטובה, או את בת דודתך, שמתלל שבת, או שבושר על איפור טרופה, רחילי? ! את תבואי ותאמרי 'אבל החברה הטובה שלי עושה כך? !'
זה הכל. יש מה להספק על תשובה בנו? !

אלפי-אפלי חטאים בשעה אחת!

אין ספק שיש בתים רבים בעם ישראל שהיו רצויים לקיים את הלכות הצניעות בשלימותם, אבל לא השקיעו עד היום מחשבה בקום מהם רבנים שאלוהים ימה היה בעגדות, ולכן החידו לבנותיהם להתלבש כפי שנו מתלבשות.
אבל, כשהתורמים ישיבו עם הבנות, ויסבירו להן- וגם לעצמם, החרים- צניעות פירושה לא למשוך את העין, הרי שכל השאלות לכל הבעיות תוספת מאלוהים. הגור"א תרוב שכמו שאלל אנשים העיקר הוא לימוד התורה, כך אצל הנשים העיקר היא הצניעות. וכמו שרשיע הרע משקיע את כל כוחותיו על מנת להסיר את הצניעות מן התורה, כך הוא משקיע את כל כוחותיו להפריש את הנשים מן הצניעות.

ממילא מוכן מדוע גדולים כל כך הנסיגות בעניינם אלה, עד שאשה הקרויה 'חידתי', יכולה לבבת ברחוב ולגרום בעם אחת אלפי-אלפי חטאים חמורים של אדושים שהסתכלו בה.
גודל שררה של אשה צנועה!
רבינו יונה כתוב כמפורש בשיעור השבוש: 'צניעות אשה להתלבש בצורה כזו שלא יסתכלו בה, אילו יוכלו לתנות כל המחשבות איך להביא לכך שיסתכלו עליי כמה שיותר! !'
אין נוראה לזן הגענו? ! ! אידנו את כל המרשעים! ! !
הרי הגמרא אומרת (ברכות, דף כ"ד ע"ב א') 'שכל המסתכל באישה קטנה של ברה, אפילו יש בו תורה כמה רבניו לא יציל מדינו של יהוה, ומה נענה אנן? !'
אשה, אפילו יש בו תורה כמה רבניו לא יציל מדינו של יהוה, ומה נענה אנן? !'
ברם, היא גופא: 'צריך לדרם עם הבנות ולהיטיב לפרט בפניהן על גודל שררה של אשה צנועה, על ההוינות העצומות שיקבלו את מניה הכולל האמת, מחד: ועל מלאכי-החבלה-שקדמו את מניה הרע! !' של אשה לא-צנועה, שחטאת אלה החטאות את הרבים.

אל תקנאו בהן, צריכים התורמים לומר לבנותיהן, המביאות ראיה מתברותיהן הטובות המלבושת בבגדים שאינם עונים על גדרו הצניעות.
והיא המפלאת שלהם של הר מחרשין
האבטורה הגיעה עד כדי כך שהאחדים ששטו כבר לא משיגם כל מה הם עושים. הגר"י ע"ס, ראש ישיבת 'קול יעקב', סיפר שפעמים רבות באים אליו הורים ומשיחים ובעם רב אורות בוש שירד מן הפסים, עוב את הישיבה, ופנה לדרשים עקלקלת, והם רבקיםש עצה ותמיכה מה לעשות וביצע לנהוג בו.
והנה, כמשרך הגר"י ע"ס, אני מביט בתורים, ובדרך כלל מדובר באברך בן תורה ואשה התחנכה בבית יעקב, ומדוענו עומא עניי: 'הרי האשה, אימו של הבחור ההוא, מתלבשת שלא לפי כללי הצניעות, ויש לה עוד שאלות? !'
היא מתאכזבת על הבן שלה שרס מן הדרך? ! אממה? ! מה יעשה הבן ולא יחטא? ! מה היא זו למי ללמוד ולדורס? !

ואם שאמנו מרוב הירבונו על ענייני הצניעות, יתכן ואיבדנו פרופורציות. אם הגענו למצב שאותו אדם חולה את מצבו המדרדר של הילד, בחוסר הצניעות שלה, מה אפשר עוד לומר לה? !
ואילו מעם את החפץ חיים בענין הירור מסויים בצניעות, האם כדאי להחמיר בכך, ושהישיבות שבונו, הצניעות, משיפה ישירות על מצבו של עם ישראל כולו, בודאי ובראי שיש ענין גדול להרהר בה כלל האפשר.
שריה כל בודאי גרועם לכך שחוק"מ: 'יתחברך יותר בקרב מנתי', וכל סטיה מגדרו הצניעות עלולה להביא לנזע של ישיב מאחריך. ואם כן ברור שכל הירור במצות הצניעות של ישיבות מרובה.
כל הנמחמים לא תומכים על יצילוחו הנחשו מה שמאור חשוב לזכור הוא שחוק"מ: 'משהעצור מאור על כל בית יהודי שאין נוהגים בו בצניעות, והעצה הכי גדול הוא שהתמדררות הגרולה הגיעה גם לבתים חרדיים.
משל לאבא שכמה מבניו נטשוהו ובראו בו, וניתקו על קשר עיטמו. לאתך אתן אלן לישנו את אשה גדול הצער בליבו של האבא.
אבל בן אחד היה לו, לאבא זה, שהבטיח שלא יעזבו ולא ינטשוהו געולם, ובו אצל מתנחם ונבאכהו ישנת מתידי.
אבל, כאשר גם בן אחד היגדו באביו, וניחזו לנפשו, הלא באמת אי אפשר כבר יהיה לתאר את גודל עצרו ויגונו של האב, וכל הנמחמים שיבואו לנחמו ולעודדו, לא יצילוחו במלאכתם.

ואל יראה כך ערות דבר, ושב מאחריך (כ"ג ט"ו)
אבטור נורא ממתרש לוהט בנושא הצניעות. מבעט כל יום מתקיימת עצרת ההעוררות בנושא זה, רבנים חשובים ותלמידי חכמים מפורסמים מטיחים את עצמם לברא ולדרב לפני העיבור, והשינוי בשעה בשעה במלאו!
בגדים ופיאות שלא שערום אבותינו, ניראים בחוצותינו, ואין מי שיעצור בעד הפיה הנורא הגורם גם למשפחות טובות ונשורות, שעד לפני כמה שנים איש לא היה מאמין שבנותיהן תלכנה בצורה כזו.
אפשר לדרב ולדרב, לדרוש ולדרוש, לקיים עצרות חיווק בכל רחבי הארץ, אבל כל עוד שלא נדע שהצניעות היא כתר, כתר אמיתי, משובץ ביהומוים וצוצים, המצב לא ישתנה.

כמה מצער הליחוכ שכחנו את הדבר הפשוט ביותר: הצניעות היא כתר לראשה של האשה! נחזור שוב: כתר! כתר של ממש!
פשוט כך: בלי כל הצעצועות-לשון!
ואם לא ראונו- געולם- מלכה בארץ כלשהי, שחתיביש ככתר הנעור לראשה, ותסירו מעליה, ובנות-ציון כך פושטות את עין מעליהן, אות הוא שאין אנתו יודעים כלל את ערכה של הצניעות!

כי אם היינו יודעים שמדובר בכתר נוצץ, לא היינו מסירים אותו כבוד שכזה!
הכל קורה בגלל דבר אחד: 'ערות דבר'

בואו ונזכר על דשא הצניעות בצורה הכי פשוטה. ננסה לשחזר לרגע את כל מה שאנחנו מכירים, ויהודים, ושומעים, ונוקח את הפסוק שחובב בראש המאמר, וננסה להבין מה הוא דורש מאתנו.
'כי' ה' אלוךך מתוך מתוך, ולתת איובך לפניך, והיה מתוך קדוש, ולא יראה כך ערות דבר, ושב מאחריך'.
נכון. שמענו כבר שרדוהו רבות שנסוב על הפסוק הזה: גם קראנו הרבה מאמרים בנושא הצניעות, והפרושים שמתורב על הפסוק. אבל, האם יסינו פעם לחשוב בצניעות מה היא המשמעות הפשוטה של מילות הפסוק? - אם היינו עושים זאת, יתכן מאוד שכבר לא היה צריך לקיים כל כך הרבה עצרות בנושא הצניעות...

מה שכתוב כאן הוא דבר פשוט ביותר. אם אנתו פוחדים היום ללכת ברחוב בשל החשש מתחבארים: 'כי אנתו נרעדים לקום מיר בוקר ולגילת מיקרה מזעזע נוסף של פטירת אברך צעיר בדימי-ימי; אם אנתו כבר לא מסוגלים למנות את מספר החתומים רח"ל המתרבה והולך; אם לבנו מחסיר פנימה מקול עלה יונה, ונראה לנו שבאמת בצורה שכזו אי אפשר להמשיך יותר- הרי שלפני הכל צריך לדעת שכל זה קורה בגלל מה שהתורה עצמה מעידה עליו: 'ערות דבר'.
אין אומר הפסוק: 'כי' ה' אלוךך מתוך מתוך, ולתת איובך לפניך הקב"ה, אבני הרחום והחנן, ורעה להצילנו מכל צרותינו, ולפדותנו מכל היסורים העוברים על ראשנו, בתנאי אחד: וזהה מתוך קדוש. חד ודלק.

הולכים סחור סחור

ולא יראה כך ערות דבר, ושב מאחריך'. והיינו, שאם יראה הקב"ה בנו ערות דבר, הוא ישוב מאחורינו, ולא ישמור עלינו יותר, ואז- יבואו כל הצרות, רחמנא ליצלן.
ואנחנו מנסים לחפש ולתור אחר הסיבות הגורמות לצרות הנוראות, פונים לאן ומבקשים עזרה, הולכים לשם ותחננוים על ישיעה, מנסתובכים סחור סחור, ושוכחים את העיקר: ולא יראה כך ערות דבר, ושב מאחריך.
האם יש פסוק יותר מפורש מזה המעמיד אותנו לפני דברים כל כך ברויים? ! הלא אם היינו נוצרים לרגע את מוצת החיים, ומנסים לחשוב מה כתוב כאן, היינו 'קוראים' את ההמנוע על תיקר, ומבינים את אשר עלינו לעשות!
המנוע 'צניעות' איבד מינון את משמעותו הפשוטה, הכל כך פשוטה: לא למשוך את העין. לא לגרות את תשומת הלב. מי שאינה באמת את הכלל הזה בחלכות הצניעות שלה, לא התחילה לקיים את כל שהתורה הודשת ממנה בעניינים אלו, שהם יסוד היסודות של הבית היהודי, בפרטות ויסוד היסודות של האומה היהודית, ככללות.

יכולה אשה שתלך עם בגד בתפור לפי כל כללי האורך והרוחב שפריסמו הרבנים ומירוי ההוראה, ויכולה היא גם לחבוש לראשה אמה בוש שאף שררה משמרות ראשה לא תחבוש ממנה הנוגע, אבל אם הביגוד או הפיאה שלה, מושיכת את תשומת הלב בגלל שהם צרים מדי, או צבעוניים מדי, ולכל יתר תרעין ביישן שכאלו, כבר היא אינה כבדרא אשה צנועה, שכן היא גרמה כמו-בגדיה ופיאותיה שאנשים יביטו בה! !

ר' שלמה זלמן המהין ליד חדר היחוד

הגר"ר קרלנשטיין סיפר מעשה נורא שצריך להמחיש בפנינו את גדול העוון בעניינים אלו. מנחם הגדול מ'הגרי"ש' זצ"ל גדול לפני עשרות שנים יחומה בביתו. בהגיעה לפינתו, דאג לה-אנענו-לשירוק עם בן תורה מופלג. והכניסה לתופה. לאחר ספירת את ההופה והקדושים, אבל אם הביגוד או הפיאה שלה, מושיכת את הולך עד המקום שבו היה חדר היחוד, ומכמתין שם שעה ארוכה עד שהתחן והכלה יצאו.
המחזה היה כל כך מוזר, עד שהעדים חששו אולי ר' שלמה-זלמן אינו סומך על ערומו. גם הם מתחננים ויסי העולות בדיעתם מה מציק לו.
הגאון הרגיע את כל כולם, אבל המהין ליד חדר היחוד.
והנה, כאשר התחן והכלה פתחו את הדלת, והצלם המתחן הלכנסו ולצלמם, ביקש ממנו ר' שלמה זלמן להמתין בקושי, כי יש לו משהו אישי לומר לפני הוגו. משכנס לחדר, ונסגרת דלת חדרו, פנה הגרש"י אל הכלה, נופח באצבעו לאות אזהרה: 'זו הפעם האחרונה שאני רואה אותך בפאה כזו! ! - - -'